

פניני מבשר טוב

ליקוטי אמרים מתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א
מביאלא

פרשת בלק

וצריך עיון מדוע מדמה "מה בין תלמידיו של בלעם לתלמידי אברהם אבינו ע"ה", ולא אמר מה בין אברהם אבינו ע"ה לבלעם. ועוד, הרי בלעם היה ה"כנגדו" של משה רבינו ע"ה כמו שאמרנו [ספרי וזאת הברכה] "ולא קם נביא בישראל כמשה" - "אבל באומות קם. ואיזה, זה בלעם בן בעור", וא"כ הוי ליה למימר מה בין תלמידי משה רבינו ע"ה לבלעם. ועוד, שהיה בזמן משה רבינו ע"ה ולא בזמן אברהם אבינו ע"ה.

ונראה לתרץ על פי מה שכתב בספה"ק דברי אמת [ריש פרשתן], שבלעם היה מדמה עצמו בחיקויים שלמים ממש למנהגי ומהלכים של אברהם אבינו ע"ה לכל דבר, וכנראה שבזמנו או על ידי כישוף ידע בדיוק מנהגי אברהם אבינו ע"ה, ובחיקויים יכל לחקור בזיוף גמור. וגם כנראה החזיק עצמו במדרגות קדמונים, כי לא נאה לבעל נפש רחבה להחזיק ערך עצמו אפילו גדול הדור הקיים, אלא כחד מן הקדמונים והמיוחד שבהם, כמו שנאמר על אברהם אבינו ע"ה "האדם הגדול בענקים" [יהושע יד, טו. והרבה בחז"ל], ובזמן שנפטר עמדו כל גדולי העולם

חקוי מושלם לדרכי הצדיקים, עד כי לא יובחן הזיוף אלא בבנים ובתלמידים
וַיִּקַּם בְּלָעַם בְּכַקֵּר וַיִּחַכְשֵׁ אֶת אֲתָנּוֹ וְגו'.
(כב כא)

וברש"י: אמר הקב"ה רשע כבר קדמך אברהם אביהם שנאמר (בראשית כב) זיישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו:

מבואר במשנה פרקי אבות [פ"ה מ"ט]:
כל מי שיש בו בידו שלשה דברים הללו - מתלמידיו של אברהם אבינו; ושלשה דברים אחרים - מתלמידיו של בלעם הרשע: עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה - מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה ורוח גבוה ונפש רחבה - מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע, תלמידיו של אברהם אבינו אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא, שנאמר [משלי ח] "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא", אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת, שנאמר [תהלים נה] "ואתה אלקים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך".

משתנה מהרגלו עמו וכו'.. הרי שלפעמים כאשר לא לומדים דברים ממה שקורה, לדעת את רצון השי"ת, הוא "חטא".

אם שמוע תשמע עמ' ב

ישראל מובדלים מן הגויים בעצם טבעם -
כמחיות ובהמות

הן עם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבְגוֹיִם לֹא יִתְחַשֵּׁב. (כג)
(ט)

ולפיכך אף כי פוסק הרמב"ם [פ"ו מהל' ה"א]: "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחביריו, נוהג נוהג כמנהג אנשי מדינתו" - יש לישראל הכח של "הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", להיות מובדלים לגמרי מן הגויים בכלליות ובפרטיות, כמו שמובדלים חיות טרף מבני אדם בעצם מהותם וטבעם. כן ישראל טבעם רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, בהיפך מן הגויים שאין להם כל בושה למלאות תאוותיהם המגוננות ביותר, והיצירים השפלים והנחלקים ביותר, ועוד לצעוק בריש גלי להתיר להם זאת חוקית רחמנא ליצלן, ודי למבין. ועצם טבעם אכזרי כחיות טרף, ורק יש להם צורה חיצונית של בני אדם. אבל בפנימיותם אינם בני אדם כלל, שאדם הוא רק זה שגם בפנימיותו הוא אדם, ולא רק בתחפושת חיצונית.

וזה שרמזו חז"ל ביבמות [סא]: "אתם קרויין אדם, ואין העובדי כוכבים קרויין אדם". ורק בני ישראל יכולים להפוך טבעם ברוחניות ובגשמיות, ולא אומות העולם שאלו שנראים אצלם אנשים טובים, הוא כמו אילוף של חיה, ולא שינוי בעצם המהות. כמו

להספידו, כגמ' בבא בתרא [צא]. "ואמר רב חנן בר רבא אמר רב: אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם, עמדו כל גדולי אומות העולם בשורה ואמרו אוי לו לעולם שאבד מנהיגו ואוי לה לספינה שאבד קברניטה".

הרי שהיה לבסוף מוכר כגדול הדור ומנהיגו גם על ידי כל אומות העולם מסוף העולם עד סופו, מה שלא מצינו זאת במשה רבינו ע"ה. ולכן דמה עצמו לאברהם אבינו ע"ה בחיקוי מושלם שאי אפשר היה להכיר ההבדל מבחוץ. ולכן אמרו חז"ל מה בין 'תלמידיו' של אברהם אבינו ע"ה לבין 'תלמידיו' בלעם, כי בהם היה ניכר היטב היטב החילוק בין אברהם אבינו ע"ה לבלעם. דהיינו בתלמידיהם אפשר להכיר בבירור גמור מי הוא תלמיד מאברהם אבינו ע"ה, ומי הוא תלמידו של בלעם, ולא מבעי שבזרעם היה אפשר להכיר זאת בבירור גמור.

אם שמוע תשמע עמ' עז

פעמים שחוסר ידיעה ברצון ה' אף היא לחטא יחשב

וַיֹּאמֶר בְּלָעֵם אֶל מְלֶאכֶה ה' חֲטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי וְגו'. (כב לד)

ומתקשה בשל"ה הקדוש, מדוע אומר בלעם שחטא, אם לא ידע. ומתוך, שזה גופא החטא שלו: שלא ידע והתבונן שהחמור לא התנהג כעת כטבעו הרגיל והיה צריך להכות בו ג' רגלים. הרי מראותו דבר שאינו כדרך הטבע, עליו להבין שהקב"ה מרמז לו בבירור שאין רצון השי"ת שילך. שאם לא כן, הקב"ה לא היה מסובב שיקרה זאת שהחמור

והוא המרומז בפרשת בלק, כאשר רצה לעורר את בלעם לקטרג חלילה על ישראל, אמר לו בלק "לך נא אתי אל מקום אחר אשר תראנו משם, אפס קצהו תראה וכלו לא תראה, וקבנו לי משם". כלומר, שהראה לו שאין העם כולו בשלמות הטוב, שבאפס קצהו נתערב גם הרע, ואלו הערב רב שנתערבו בישראל, ומחמתם מתעוררים חלילה הדינים והקטרוגים רח"ל.

ואפשר גם זו אחת הסיבות של הצרות הרבות שאנו סובלים כיום, מחמת גירי שקר הללו המתערבים בישראל, ומחדירים הרע שבאומות העולם בתוככי ישראל רח"ל, כמו שגרמו בדור המדבר צרות רבות ורעות.

והנה הדבר מוכח בכיור בכם ראיות, שעיקרה של גירות היא קבלת עול תורה ומצוות, ואם נחלקו התנאים ביבמות [מנ] במל ולא טבל טבל ולא מל, מכל מקום קבלת עול תורה לכולי עלמא מעכבת הגירות, שהיא כל יסודה של הגירות שרוצה להתקרב לישראל ולקיים התורה ומצוותיה באמת.

משפט גירות פרק יא,

מתוך מכתב לכינוס רבני וועד הגיור העולמי

עלינו להודות להש"ת הנותן לנו כח לקיים מצוותיו

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל.
(כג כג)

ובמד"ר ויקרא [פרשה כ"ד ב]: "א"ר ירמי' ב"ר אלעזר עתידה בת קול להיות מפוצצת בראש הרים ואומר כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו, הה"ד "כעת יאמר ליעקב ולישראל [מה פעל אל]" וגו', רה"ק אומרת

שמאלפים חיה להתנהג בין אנשים בדרך ארץ, אבל בהגיעה ליערות פורקת כל עול האילוף ומתנהגת כחית טרף. כענין המעשה הידוע עם החתול המאולף שכיבד אורחי המלך בחשיבות וכבוד מופלא, אבל מיד כשראה על הארץ עכבר קטן עזב הכל וחזר להיות חתול סורר.

שכינתא בגלותא פ"ז

גרים שאינם שלמים גורמים קטרוגים וצרות בישראל חלילה

אפס קצהו תראה וכלו לא תראה וקבנו לי משם. (כג יג)

אמרו חכמינו ז"ל [קידושין ע:]: "אמר רבי חלבו, קשים גרים לישראל כספחת... אולם, מאידך מצינו בגמרא פסחים [פז:]: "אמר רבי אלעזר, לא הגלה הקדוש ברוך הוא את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים..."

וזו היא סתירה לכאורה, שאם קשים הם לישראל כספחת, למה אם כן גלו לבין האומות כדי שיבואו ויתוספו עליהם. [ע"י תוס' קידושין שם שלהי ד"ה קשים גרים].

אך באמור נראה הביאור, שאותם הגרים שרצו באמת להתקרב ולחסות תחת כנפי השכינה, ומקבלים עליהם עול תורה ומצוות בכל לב. - בשבילם גלו ישראל לבין האומות שבהם יש טובה לישראל.

אבל אותם שלא היה גיורם ברצון של אמת והשתוקקות להתקרב לשכינה, אלא נתערבו בהם צידי פניות נוספות, כמו הערב רב בשעתם שנתקרב לישראל מחמת איבוד מצרים, הם קשים לישראל כספחת.

הבעש"ט הק' זצוקלה"ה זי"ע ועכ"י, להקשות מהו 'החסד' אם 'משלם לאיש כמעשהו'. ומפרש, שהרי באמת כל עשיית וקיום המצוה הוא מכח הקב"ה, וא"כ חסד הוא מהקב"ה שמשלם לאדם כאילו הוא עשה, ואולם הכל הוא מעשי השי"ת.

ואם כן עלינו לשבח לאדון הכל לכל הפחות לפני ולאחריה, על המציאות הזאת שנחשבנו כאילו אנחנו עשינו, וכנ"ל.

הקדמת מבש"ט קדשים

מי הקדימני ואשלם, מי קלס לפני עד שלא נתתי לו נשמה, מי מלל לשמי עד שלא נתתי לו בן זכר, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג, מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית, וכו'. ע"ש.

והיינו, דעצם אפשרות קיום מצות השי"ת ג"כ נותן השי"ת בחסדו הגדול, ולולא זאת לא היה לנו אפשרות לקיים מצוותיו יתברך...

וכתיב בתהילים [סב]: "לך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". וראיתי בשם

תורת רבוה"ק

את אשר תברך מבורך. (כב ו)

כתב מרן הרה"ק מלברטוב זי"ע הי"ד, כי המילים א'שר ת'ברך מ'בורך הם ראשי תיבות אמ"ת. ורומז בזה, מי שהוא איש אמת ברכותיו מתקיימים. (אמת ושולם אות יז)

מָה אָזְעָם לֹא זָעַם ה'. (כג ח)

מרן היהודי הק' מפרשיסחא זיע"א, לימד זכות על המתחיל להתפלל בזמן תפלה אף שנמשך אחר הזמן, שחשוב כאלו התפלל כל התפלה בזמנה. והביא ראייה מן הגמ' ברכות (ז.), דתניא ואל זועם בכל יום וכמה זעמו רגע וכו', ואין כל בריה יכולה לכוין אותה שעה חוץ מבלעם הרשע דכתיב ביה 'יודע דעת עליון'. .. מלמד שהיה יודע לכוין אותה שעה שהקדוש ברוך הוא כועס בה. והקשו בתוס' (ד"ה שאלמלי), ומה היה יכול לומר בשעת רגע. יש לומר כלם. אי נמי מאחר שהיה מתחיל קללתו באותה שעה היה מזיק אפילו לאחר כן. ואמר היהודי הקדוש, ממה שידוע שמדה טובה מרובה, יוצא מכאן דאם התחיל להתפלל בזמן תפלה וגמר אחר כך, דחשיב כאלו התפלל כל השמו"ע בזמנה. עכדה"ק. (שו"ת ארץ צבי קוזיגלוב דף קל"ח)

הן עם לבדד ישכון. (כג ט)

כתב מרן החלקת יהושע זיע"א, וכן אמר פעמים רבות שאצל יעקב אבינו נאמר 'ויותר יעקב לבדו' [בראשית לב כה] - לרמוז שעיקר שארית וכה יעקב בגלות הוא 'לבדו' בזה שמקיים 'הן עם לבדד ישכון' - שמתרחקים ממנהגי הגויים ולבושם וכדומה. (מאמרים עמ' טו)
